

БЕОГРАД - На данашњи дан 1914. године почела је Колубарска битка, највећа коју је српска војска водила у Првом светском рату, на фронту широком око 200 километара од Београда до Гуче, у којој је српска војска после месец дана тешких борби до ногу потукла Пету и Шесту аустроугарску армију под командом генерала Оскара Поћорека. Пошто су аустроугарске трупе окупирале Београд, Шабац, Ваљево, Ужице и целу северозападну Србију, починивши масовне злочине над цивилима, на Колубари се, за војне експерте, догодило чудо. Три српске армије, које су се нашле у наизглед безизлазном положају, у силовитом контраудару током вишедневних жестоких окршаја потпуно су разбиле непријатеља. До 15. децембра 1914. истеран је из Србије последњи аустроугарски војник, изузев 42.538 заробљеника.

Током битке погинуло је више од 57.000 аустроугарских војника и официра, а Срби су запленили велику количину ратног материјала и оружја, укључујући два авиона, више од 140 топова, 3.500 возила с муницијом и 60.000 пушака. Изузетне заслуге за победу имао је генерал Живојин Мишић, унапређен после битке у чин војводе.

Његова Прва армија је између 29. новембра и 2. децембра 1914. извршила одлучујући пробој на Суворору.

Данас је Дан Копнене војске Војске Србије. Обележава се у знак сећања на 16. новембар 1914. године, када је почела Колубарска битка, једна од најзначајнијих у Првом светском рату. Херојским држањем у борби српска пешадија задивила је тада читав свет.

Данас је недеља, 16. новембар, 320. дан 2014. До краја године има 45 дана.

42. п.н.е. - Рођен је римски цар Тиберије, син Октавијана Августа, који је током владавине од 14. до 37. нове ере осигурао границе Римског царства без нових освајања, поправио финансије и администрацију, посебно у провинцијама. Претходно се прославио у војним походима у Германији, Панонији и Далмацији. У позним годинама донео је Закон о увреди величанства и владао је све околности, 26. се повукао на острво Капри, док је у

Риму његов миљеник, префект преторијанаца Сејан, завео крвав режим. Након што је настојећи да се дочепа власти Сејан убио царевог сина Јулија Цезара Друза, Тиберије наређује његово смакнуће.

1272 - Умро је енглески краљ Хенри III, који је ступио на престо већ у деветој години кад је 1216. током Првог баронског рата погинуо његов отац Џон Без Земље, али је стварно почео да влада 1234.

1532 - Шпански освајач Франциско Пизаро заузео је на превару, са само 200 војника, град Кахамарку и заробио цара Инка Атахуалпу.

1797 - Умро је пруски краљ Фридрих Вилхелм III, који је током 13-годишње владавине спроводио политику територијалног ширења земље, посебно се окористивши приликом друге и треће поделе Пољске 1793. и 1795. Од 1792. до 1795. придружио се Аустрији у савезу против револуционарне Француске. Религиозним едиктом из 1788. прокламовао је верску толеранцију, али тај акт је у пракси имао ограничен домет, као и скромне либералне реформе озаконјене 1794.

1828 - Француска, Британија и Русија признале су независност Грчке, што је Турска одбила да прихвати, али је 1829. после пораза у рату с Русијом, миром у Једрену принуђена да призна независност те земље.

1831 - Умро је пруски генерал Карл фон Клаузевиц, један од најпознатијих војних теоретичара 19. века, који је главне идеје о ратној стратегији и тактици изложио у делу "О рату".

Због неслагања с политиком водећих кругова Пруске према француском цару Наполеону II, против којег се борио у више битака, од 1812.

до 1814. био је у служби Русије.

1848 - У Риму, којим је тада владао папа Пије IX, избила је побуна и успостављена је Римска република устројена по угледу на републиканску Француску.

1895 - Рођен је немачки композитор Паул Хиндемит, који је стварао на основу дисонантног контрапункта и слободног схватања тоналитета. Кад су нацисти 1933. проscribeовали његова дела као декадентна, отишао је у Анкару, а од 1939. био је професор на универзитетима у САД и Швајцарској. Дела: опере "Новости дана", "Кардијак", "Сликар Матис", "Хармонија света", шест гудачких квартета, "Камерна музика оп. 36", концерти и сонате за разне инструменте, теоријска дела "Традиционална хармонија", "Композиторов свет".

1912 - Почела је Битољска битка у Првом балканском рату у којој је добро утврђену турску Вардарску армију Зеки паше, која се повукла после пораза у Кумановској бици, српска Прва армија регента Александра Карађорђевића потукла после тродневних борби, чиме су Јужна Србија (данас Македонија) и Стара Србија (Косово и Метохија) коначно ослобођене од Турске и враћене матици земљи - Србији.

1918 - После пропасти аустроугарске монархије у Првом светском рату, Мађарска је проглашена независном републиком. Од марта до августа 1919. у Мађарској је постојала совјетска република под вођством Беле Куна, да би затим адмирал Миклош Хорти срушио Кунов режим. Мађарска је од 1919. била јединствена краљевина без династије а дужност регента вршио је гроф Миклош Хорти.

1922 - Рођен је Жозе Сарамого, португалски писац, нобеловац. Рођен је у сељачкој породици и променио је низ занимања, да би се тек 1976. посветио књижевности.

Сматра се једним од највећих португалских писаца. Превођен је на преко тридесет језика. Дела: "Ембарго и друге приче", "Година смрти Рикарда Реиша", "Слепило", "Седам сунаца и седам месечина", "Јеванђеље по Исусу Христу".

1933 - Совјетски Савез и САД успоставили су дипломатске односе.

1940 - Немачке окупационе власти су изградњом зида потпуно изоловале гето у Варшави од остатка града. Генерални гувернер Пољске Ханс Франк установио је гето у Варшави у октобру 1940. У њега су Немци сатерали око 440.000 Јевреја из Варшаве и других пољских места као и из Немачке. Десетине хиљада Јевреја ту је умрло од глади и болести, а више од 310.000 отпремљено је у логоре смрти и убијено у гасним коморама. Преживели су 1943.

подигли устанак, али су током одмазде готово сви страдали.

1941 - У Другом светском рату почела је друга немачка офанзива на Москву, која је као и прва, започета у септембру 1941.

кад су Немци дошли 30 километара од Москве, завршена неуспехом.

Овог пута Немци су пришли на 25 километара, али је совјетска армија сломила непријатељску офанзиву 5. децембра 1941. и у противудару их је до 10. јануара 1942. одбацила 200 километара западно од Москве.

Тим првим великим успехом над Силама осовине је крахирала немачка доктрина муњевитог рата и наговештен је преокрет у рату у корист антихитлеровске коалиције.

1948 - Рођен је Мате Парлов, најбољи боксер бивше Југославије. У боксерски клуб "Пула" је ступио са 16 година, и након свега 3 године освојио је титулу првака Југославије у полутешкој категорији. Први већи међународни успех остварио је 1969. када је у Букурешту постао вицешампион Европе. Две године доцније у Мадриду је освојио златну медаљу, а 1973. у Београду одбранио је титулу првака Европе у полутешкој категорији. На Олимпијским играма у Минхену 1972. Парлов је освојио злато, а у Хавани 1974. постао је аматерски првак света у полутешкој категорији. Године 1976. у Београду је, савладавши Италијана Доменика Адинолфија, постао професионални првак Европе у полутешкој категорији, а 2 године потом, победом над Аргентинцем Мигелом Анхелом Куељом и светски шампион. Осам пута је био првак Југославије.

1960 - Умро је амерички филмски глумац Клерк Гебл. Играо је у више од 70 филмова и деценијама је био у врху популарности, посебно као симбол мужевности. Филмови: "Источни пут", "Слободна душа", "Догодило се једне ноћи" (Оскар), "Побуна на броду 'Баунти'", "Кинеско море", "Прохујало са вихором", "Сан Франциско", "Могамбо", "Пробни пилот", "Учитељево мезимче", "Неприлагођени", "Људи у белом".

1965 - Совјетски Савез је лансирао "Венеру ИИИ", први свемирски брод који је, стигавши на Венеру у марту 1966. доспео на другу планету.

1965 - Умро је ирски државник Вилијам Томас Косгрејв, први председник Ирске од 1922. до 1932.

1970 - Пакистан је саопштио да је број мртвих у циклону и огромним таласима који су се сручили на обале Источног Пакистана (сада Бангладеш) и острва у Бенгалском заливу достигао пола милиона.

1972 - Генерална скупштина УН препоручила је да Португал треба да напусти своје колонијалне поседе у Африци и Азији (Ангола, Мозамбик, Порт. Гвинеја, Сао Томе, Кап Верде, Источни Тимор, Макао). Влада у Лисабону је право на независност колонијама признала после "Револуције каранфила" априла 1974. када је оборен режим који је својевремено устројио Антонио Салазар.

1981 - Умро је амерички филмски глумац Вилијам Холден, који је најчешће тумачио улоге "идеалног" типа савременог Американца. Филмови: "Булевар сумрака", "Јуче рођена", "Снага оружја", "Месец је плав", "Изнад 30. спрата", "Сталаг 17" (Оскар), "Пикник", "Мост на реци Квај", "Свет Сузи Вонг", "ТВ мрежа", "Дивља хорда".

1991 - Руски председник Борис Јељцин потписао је серију декрета којима је пренео власт над привредом са совјетске централне владе на владу Русије.

1993 - УН су, после велике бламаже америчких трупа, званично одустале од потраге за лидером најмоћније фракције у Сомалији Мохамедом Фарахом Аидидом.

1995 - Бивши председник Јужне Кореје Ро Те Ву је ухапшен под оптужбом за корупцију.

1997 - Умро је француски политичар и публициста Жорж Марше, генерални секретар Француске Комунистичке партије од 1972.

до 1994. Осамдесетих година 20. века се, под утицајем италијанских комунистичких реформиста, вербално определио за политику "еврокомунизма", али је у суштини остао веран интересима Москве. Дела: "Шта је Француска Комунистичка партија?", "Демократски изазов", "Политика Француске Комунистичке партије", "Говоримо отворено", "Одговори", "Нада у садашњост".

2006 - Мађарски научници су успешно клонирали миша.

Миш звани "Клонила" је производ трогодишњег рада 20 истраживача Пољопривредног биотехнолошког истраживачког центра у Годолу у близини Будимпеште. Према њиховом уверењу, клонирање би требало да буде од велике помоћи научницима у лечењу разних болести.

2006 - Умро је економиста Милтон Фридман "отац монетаристичке теорије", односно - неолиберализма. Био је саветник Ричарда Никсона, Џералда Форда и Роналда Регана. Челник је "чикашке школе" - од 1948. до 1979. био је професор Унверзитета у Чикагу. Оспоравао је наводе кејнзијанске школе мишљења и заговарао је економску политику засновану на максималном смањењу јавне потрошње, уз најстроже инсистирање на стабилности монете. Главна дела:

"Капитализам и слобода", "Теоретске основе монетарне анализе", "Слобода избора".

2012 - Хашки трибунал изрекао је правоснажну пресуду којом је хрватске генерале Анту Готовину и Младена Маркача ослободио оптужби за удружени злочиначки подухват и злочине почињене над Србима у операцији "Олуја" августа 1995. године. У војној операцији "Олуја" хрватских оружаних снага са простора Републике Српске Крајине протерано је око 220.000 Срба, погинуле су 1.922 особе, а није расветљена судбина 975 особа, од тога 674 цивила. "Олуја" је била завршна операција у рату 1991/95. током којег је у Хрватској убијено и нестало близу 7.000, а протерано 404.887 Срба, од тога 141.887 из градова ван ратних дејстава.

(Танјуг)